FORGÓ

A Kiss Áron Magyar Játék Társaság lapja. Megjelenik negyedévente.
VIII. évfolyam 2. szám, 2007. július.

Kedves Tagtársak, Barátaink!

20 éves a Kiss Áron Magyar Játék Társaság!

Számos fontos esemény közepette köszönt ránk a huszadik évforduló, amelynek méltó megünnepléséhez még egy pályázati döntést – sajnos – ki kell várnunk, reméljük, nem sokáig várat magára.

A munka terén sok fontosat hozott az év első fele. Szép eredménnyel zárult a 11. Nemzetközi Babakiállítás az Országos Versenyre beérkezett babákból, a Babakonferencia is érdeklődés mellett folyt le. A visegrádi történelmi babapályázat is eredményes volt, bár a kitűzött témát: vadászjelenetet – talán többen nehéznek tartották. Róza baba programunk a szokásos érdeklődés mellett kiválóan szép eredményt hozott: minden idők legszebb Rózáit készítették az egyre gyakorlottabb rendszeres résztvevők. Örömhír számukra és az újabb bekapcsolódni akaróknak a szeptembertől induló Róza Baba Barátainak Köre, várjuk a jelentkezéseket. Szeretnénk ebben a körben megoldani a történelmi babapályázatokhoz szükséges szakmai tanácsadást is, hiszen két vonzó pályázatról is hírt adunk lapunkban. A visegrádi babapályázat Mátyás király udvartartását kívánja megbabásítva látni, a sürgősebb Árpádházi Szent Erzsébet alakját várja baba alakban. (Nem kizáró ok, ha pályázaton, kiállításon már szerepelt a baba!)

Rúzsa Magdi
Domány Mária műve

Megtartottuk első akkreditált kurzusunkat a Bölcsődei Múzeumban, remélem, belátható időn belül további előadás sorozatunk akkreditálására is sor kerülhet. TÖRÖK EMŐKE többszörösen kitüntetett nemzetközi babatanár Tagtársunk akkreditált babakészítő tanfolyamára várjuk pedagógusok és közművelődési munkatársak jelentkezését, illetve minden érdeklődőét. Játékalkotókat segítő tavaszi összejöveteleink folytatására keressük a lehetőséget, – ez a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete által kiírt pályázathoz is segítség – kérjük, aki szívesen részt venne ezen, jelezze. Érdeklődéssel nézünk az idei pályázat eredménye elé, hiszen az Iparművészeti Múzeumban lesz az arra érdemes alkotások kiállítása.

Ismételten Tagtársaink figyelmébe ajánljuk az előző *Forgóban* meghirdetett szép kiállításokat: *Játék és szecesszió – Játéktervezés és népművészet a 20. század első évtizedeiben* című kiállítást Kecskeméten a Szórakaténusz Játékmúzeumban, amely október 31-ig látható itt, valamint Székesfehérvárott, a Babaházban a *Megőrzött játékok, gyermekkori kincsek* címűt, mellyel a Babaházat megajándékozóknak kívántak tiszteletet adni, s amely szeptember végéig áll fenn.

Társaságunk elérhetőségei megváltoztak! Telefon: 1/439–0292, email: *kamjatek@invitel.hu.*

Hamarosan jelentkezünk az őszi rendezvények programjával. Addig is szép élményeket a kánikulában, kikapcsolódást, felüdülést a játékosság által is!

Dr. Györgyi Erzsébet

Meghívó

Babakiállítás a Collegium Hungaricumban

A győri Zichy Palota Családi Intézet az elmúlt 11 évi babapályázatainak, kiállításainak válogatott anyagából – magyar művészek, kézművesek, amatőrök munkáiból – kiállítást rendez a bécsi Collegium Hungaricumban (1020 Wien Hollandstrasse 4. Telefon: 0043–1/214–05–81) DR. FÓNAGY ZOLTÁN igazgató meghívására. Megnyitó szeptember 14-én 17 órakor. 35 alkotó mintegy 100 alkotása lesz látható, a győri babaklub tagjai játszóházakat vezetnek. A kiállítás kurátora KEGLOVICH FERENCNÉ, rendezője KOCZOR ÁGNES. Gratulálunk a kitüntető lehetőséghez, sok sikert kívánunk a Kiállítóknak, köztük számos társasági Tagunknak!

Babavilág Kaposváron

Nemzetközi Gyermeknapon, a Festők Városa Hangulatfesztivál keretében 2007. május 27-én *Babavilág* címmel új állandó kiállítás nyílt Kaposváron.

A kiállítás létrehozója, fenntartója és működtetője NYERSNÉ MELÁTH VERONIKA kaposvári babagyűjtő. Veronika elmondása szerint mindig szerette a babákat, de körülbelül 10 éve kezdte el őket gyűjteni. A begyűjtött darabok szinte kivétel nélkül a 20. század második felének termékei, melyekhez a hazai és nemzetközi piacon lehetett hozzájutni az elmúlt évtizedekben.

Családtagok, ismerősök és barátok segítették hozzá a legdrágább darabokhoz és ma már a 400 darabot is meghaladó gyűjtemény minden egyes darabja igen becses számára. Az egyikhez azért kötődik, mert még gyerekként játszott vele, a másikhoz, mert idős nénitől kapta, amikor megtudta, hogy gyűjti őket. A gyűjtés fő szempontjának tekintette, hogy minél szélesebb palettáját hozza létre a porcelánfejű babáknak, melyek egy részét a készítők különböző korstílusok jegyeit magukon hordozó ruhákba öltöztetették.

A gyűjtők egy része önmaga, vagy szűkebb környezete gyönyörködtetésére hozza létre gyűjteményét. Veronikának egy régi álma teljesült a kiállítás megnyitásával, hiszen nemcsak magának, hanem a következő nemzedékeknek és az érdeklődő felnőtteknek is szeretné megmutatni, amit hosszú éveken át a két szobás panellakásban lehetőségei szerint összegyűjtött. Baráti felajánlás juttatta hozzá a Duna utca 9. szám alatt álló, egykor élelmiszerboltként működő épülethez, ahol a külső tatarozást és a belső felújítást követően kialakított bemutatóteremben zárható üvegvitrinekbe helyezte el a babák nagy részét. Az épület kisebb szobájában a babázással kapcsolatos játékszerek: bútorok, babakocsik stb. kaptak helyet, melyek többnyire a babákkal együtt kerültek a gyűjteménybe.

Veronika vállalkozóként kezdte el működtetni a kiállítást, a tárlatvezetéseken túl gyermekfoglalkozásokat is tervez. A kiállítás hétfő kivételével mindennap 10–18 óráig látogatható. A belépőjegyek ára: felnőtt: 450 Ft, gyermek, diák, nyugdíjas: 300 Ft, csoport: 250 Ft. Telefon: 0682/410–780, 0670/250–2873, fax: 0682/424–237.

Hungaricum Vásár És Fesztivál©

Kedves Hölgyem/Uram! Tisztelt Kiss Áron Magyar Játék Társaság!

2007. szeptember 6–7–8–9-én Hungaricum Vásár és Fesztivál néven országos kiállítást és vásárt tartunk Pécsett, melyre Önt/Önöket is tisztelettel meghívjuk.

Az első országos Hungaricum Vásár és Fesztivált csodálatos természeti környezetben, a pécsiek által méltán közkedvelt Malomvölgyi Parkerdő területén, a Malomvölgyi-tó partján rendezzük kézművesek, méhészek, sajtkészítők, borászok, pálinkafőzők és más hungaricumokat gyártó és készítő vállalkozások részvételével.

A közönséget Pécs belvárosából ingyenes buszjárat juttatja az esemény helyszínére, a programot közkedvelt magyar zenekarok teszik még csábítóbbá.

Reméljük, hogy a hazai termékek népszerűsítését Ön is fontosnak tartja és Önt is érdekli a rendezvény, ez esetben kérjük, hogy küldje vissza számunkra kitöltött jelentkezési lapot. (Az Önök hangsúlyos jelenléte esetén a

pécsi iskoláknak és óvodáknak ez egy kiváló ingyenes programlehetőség lenne, amiről mi természetesen értesítenénk Őket. Valószínű, hogy sok gyermek a szüleivel még visszatérne…)

A kitöltött jelentkezési lapot és az átutalási bizonylat másolatát kérjük augusztus 1-ig (Társaságunk tagjai aug. 15-ig, ha jelzik hogy a *Forgóból* értesültek) a JUHÁSZ OTTÓ, 7691 Pécs, Bencze József u. 5. postacímre visszaküldeni, az összeget a HORAX Bt. (7624 Pécs, Őz u. 3/a) számlaszámára (Szentlőrinc és Ormánság Tksz.) 50700114–16108217 átutalni (a közlemény rovatban kérjük a HUN jelölőszót feltüntetni). Szervezők: Juhász Ottó 70/381–3710, *juhaszotto@vipmail.hu*, FEKECS JÓZSEF 30/268–2250.

Részvételi költségek: 6000 Ft+ÁFA/nap bérleti díj fejében 1,80m x 2,00m terjedelmű kézműves sátor igényelhető (világítással), saját sátorral rendelkezőknek négyzetméterenként 1900 Ft+ÁFA/nap bérleti díj fejében hely igényelhető (világítással).

Jelentkezési lap honlapunkról letölthető, a rendezőktől vagy Társaságunktól kérhető. A szerk.

Gift Expo 2007.
II. Játék–Ajándék Szakkiállítás
I. Csokoládé–Édesség
Szakkiállítás

Köszönjük az eddigi kiállítók regisztrálását, és jelentkezését. Nagyon örülünk, hogy tavalyi kiállítóink közül egyre többen tisztelnek meg minket bizalmukkal.

A II. Játék–Ajándék Szakkiállítás 2007. szeptember 21–23. között kerül megrendezésre, a tavalyi terület több mint dupláján, közel 5500m²-en a Syma Sport- és Rendezvényközpont B csarnokában.

Várjuk a II. Játék–Ajándék Szakkiállításra a játék, ajándék, csomagolás és hobby, az I. Csokoládé Szakkiállításra a csokoládé és édesség témakörébe tartozó gyártókat, nagykereskedőket és forgalmazókat.

Kiállításunk fő célja, hogy közvetlen kapcsolat alakuljon ki gyártó és forgalmazó, forgalmazó és nagykereskedő között. Lehetőséget szeretnénk kínálni minden hazai és külföldi szakmai képviselőnek, forgalmazónak hogy a piacra frissen bevezetni kívánt termékeivel bemutatkozhasson, és cégét a Közép-Kelet Európai régión belül ezen a kiállításon koncentráltan pozícionálhassa.

A szakmai látogatókat, és fogyasztókat a tavalyinál még sokkal nagyobb értékű média kampánnyal csábítjuk a kiállításra. A II. Játék–Ajándék Szakkiállítást, és az I. Csokoládé Szakkiállítást megelőző hónapokban a szakmai magazinokban, lapokban, internetes kiadványok oldalain megjelent hirdetéseken felül közterületi, rádiós- és PR kampányt indítunk, amelynek keretében Közép-Kelet-Európa közel 10 000 legnagyobb cégének szakmai képviselőit is elérjük.

Tavalyi árainkat megtartottuk, és a költségeket a kiállítás megnyitásáig három részletben fizetheti be! Várjuk jelentkezését.

Legyen Ön is rendezvényeink egyik sikeres kiállítója!

Bővebb információt a II. Játék–Ajándék Szakkiállításról: *www.giftexpo.hu*

Kollégáink on-line elérhetőek 08.00–18.00 óráig:

Skype: *giftexpo.*
Telefon: +36–1/347–0011.
Fax: +36–1/280–7415.
Űrlapok:
www.giftexpo.hu/reglap.pdf
www.giftexpo.hu/jelentkezesilap.pdf
www.giftexpo.hu/szerzodesifeltetelek.pdf

✷

A Tatabányai Múzeum Szabadtéri Bányászati Múzeuma 2007. 04. 16. és 2007. 10. 15. között Bányajátékra várja a gyermekeket 6–12 éves korig.

A foglalkozásra időpont-, kor- és létszámegyeztetéssel lehet jelentkezni KOVÁCS ÉVA múzeumpedagógusnál a 20/553–9176-os telefonszámon.

A gyerekek a mesterségesen kialakított bányatérségben szituációs játékokon keresztül ismerkedhetnek meg a bányászok hétköznapjaival.

További információk:

Tatabányai Múzeum Szabadtéri Bányászati Múzeuma
2800 Tatabánya
Vágóhíd utca 1.
Nyitvatartás: a múzeum X. 15. és IV. 15. között zárva tart
E-mail: *banyaszati.tatabanya@museum.hu*

II. Vásárok Világa Konferencia
Megyeháza, Díszterem,
Szekszárd, Béla Király tér 1.
2007. szeptember 15. (szombat) 10.00–14.00

A Szekszárdi Szüreti Napok programjába illeszkedő rendezvény célja, hogy a témához kapcsolódó kutatások eredményei hozzáférhetővé váljanak a szakma és a nagyközönség számára is. A konferencia a vásárok világának felidézésén túl azok sokszínűségét is be kívánja mutatni. A 2007. évi konferenciaprogram elsősorban a vásárhoz kötődő jogtörténeti kutatásokból ad ízelítőt.

Részletes program honlapunkon. ízelítőül: az előző évi konferencia anyagából készült kiadvány bemutatása; *Adásvétel a 17–18. századi vásárokban; Vásárjog a középkorban Vásári bicskások és társaik: vásári tolvajlások a 18–19. századi Makón; Hegyközségek jogtörténeti szemmel; Bor és törvényhozás a magyar joghistóriában.* Előadók a Wosinsky Mór Megyei Múzeum munkatársai és egyetemi, főiskolai oktatók.

A konferenciához kapcsolódó és ajánlott programok:

10:00–19:00: *Ipar- és Népművészeti Kézműves Kirakodóvásár* a Garay és Béla király téren

10:00–18:00: *Játszó Fertály* – vásári mulatságok, játékok kicsiknek és nagyoknak a Béla király téren, a Nagytemplom melletti füves területen

10:00 – 12:00: *Kisinasok Kézműves Tanodája* – a Tolna Megyei Népművészeti Egyesület tagjaival a vásár központjában

15:00: *Szüreti Felvonulás*

10:00–24:00: *Borudvar:* a szekszárdi és Szekszárd környéki borászok kínálata

A konferencia rendezői: a Babits Mihály Művelődési Ház és Művészetek Háza és a Tolna Megyei Egyed Antal Honismereti Egyesület, Támogató a Nemzeti Kulturális Alap. Konferencia részvétel jelentkezési lap letölthető honlapunkról, vagy kérhető a rendezőktől: *eglenezsuzsa@babitsmuvhaz.hu*.

Nyáron van gyermekének a szülinapja?
Szeretne nagy bulit rendezni számára?

Jöjjön hozzánk az Állatkert Játszóházba és rendezze meg nálunk gyermeke szülinapi zsúrját! Ha szeretné otthonában megvendégelni gyermeke barátait és ehhez szükség lenne programokra, ötletekre, esetleg étkezésre, kérjen ajánlatot Mobil Zsúrszolgálatunktól és fergeteges kerti bulit szervezünk gyermekének!

Ha július 1. és augusztus 31. között szeretné a zsúrt az Állatkert Játszóházban tartani, akkor egy kisállat-bemutatót adunk ajándékba az ünnepeltnek.

További információ kérhető a *www.jatekmester.hu* oldalon vagy telefonon az 1/460–9510 és a 30/257–8999-es telefonszámon.

Szárazfának muzsikája
népzenei bérlet 7–10 éves gyermekeknek, 2007/2008

Vajon mi lehet az a „szárazfa", ami muzsikát szolgáltat? Hegedű, brácsa, bőgő, citera, tekerőlant? Esetleg furulya, tilinkó, tárogató? Vagy cimbalom, koboz és ütőgardon? Milyen muzsikát lehet előcsalogatni belőlük és milyen táncot rophatunk rá? Milyenek lehettek régen a gyerekek saját készítésű kis hangszerei?… A fenti kérdésekre szeretnénk megadni a választ ismét induló népzenei bérletünkkel. A Hagyományok Háza Népművészeti Módszertani Műhelyének legfontosabb feladata, hogy különböző „csatornákon" ismertesse, közvetítse, népszerűsítse a kárpát-medencei magyarság hagyományos kultúráját – gyermekek és felnőttek felé egyaránt. Jelen esetben hagyományos népzenénket szeretnénk „közelebb vinni" a gyerekekhez.

A négy előadásból álló bérlet célja, hogy a gyerekek hiteles előadók tolmácsolásában ismerkedjenek zenei anyanyelvünkkel. A bérlet összeállításánál a komplexitásra törekedtünk. A 7–10 éves gyerekek életkori sajátosságainak megfelelően, sokoldalúan, élményszerűen közelítünk a népzenéhez, a gyerekek tevékeny bekapcsolódására is építünk. Az előadások alkalmával segítségül hívjuk hagyományos kultúránk más területeit is: a néptáncot, a népmesét, a népszokásokat, kézműveskedést-hangszerkészítést.

Azt szeretnénk, hogy a gyerekek eredeti funkciójába helyezve ismerkedjenek a népzenével és a népi hangszerekkel. Így a négy előadásból álló bérlet során egy kerek egész képet kapnak hangszeres népzenénkről, illetve a népzene táncot, mesét, jeles napokat kísérő funkciójáról.

Az előadássorozat végére a gyerekeknek lehetőségük nyílik arra is, hogy elkészítsék

saját hang- és zajkeltő eszközeiket, s így megtapasztalhassák maguk is a zenélés örömét.

Helyszín: Hagyományok Háza Budapest, Corvin tér 8. Időpont: az előadások 14:30-kor kezdődnek. Bérletváltás: szeptember 28-ig a Hagyományok Házában.

Kérem, hogy a vásárlási szándékot előre jelezzék telefonon vagy e-mail-en: NÉMETH NÓRA szervező 1/225–6086, 1/225–6067. A bérlet ára: 2.500 Ft, pedagógusoknak minden tíz gyermek után egy ingyenes bérlet jár. A jegy ára: (egy-egy előadásra): 800.- Ft, kísérőknek minden tíz gyermek után egy ingyenes jegy jár.

Program: 2007. október 11.: *Népzenénk és hangszereink* – ismeretterjesztő előadás.

2007. november 22.: *Nyakigláb és Málészáj* – Ládafia Társulat bábelőadás népmesébe ágyazva, népzenével. 2008. január 24., 31., február 7. *Sippal, dobbal, nádihegedűvel…* – zajkeltők, gyerekjáték-hangszerek készítése, közös éneklés-muzsikálás a farsang jegyében. 2008. április 17. *Magyar Kalendár* – Szeredás Népzenei Együttes – versek, dalok, rigmusok, népszokások az évkör ünnepeiből.

Elérhetőség: 1011 Budapest, Corvin tér 8. Telefon: 1/225–6065: Fax: 1/225–3631

További Gyermek- és diákprogramok: Aprók tánca, Figurás, Forgószél és Garabonciás a *www.hagyomanyokhaza.hu* honlapon.

✷

Honfoglalók és Hontalanok, *Ecce Homo, Árpád fejedelemtől, Árpádházi Szent Erzsébettől önpusztító embertársainkig* címmel nyílt meg 2007. június 1-én PUNGOR R. DÓRA textilművész szoborkiállítása az Óbudai Múzeumban (1033 Bp. Fő tér 1., Zichy kastély). A kiállítást Kelemen László, a Szent György Lovagrend osztrák nagypriora és DR. GYÖRGYI ERZSÉBET szavai nyitották meg. KERESZTES NAGY ÁRPÁD koboz- és dudajátéka emelte a megnyitó hangulatát.

A kiállítás – amelyen várhatóan hamarosan a hét vezér alakja is szerepelni fog – szeptember 10-ig látható hétfő kivételével 10–17 óra között. A kiállítás a textilszobrokban bemutatott hét vezér alakjával a pozsonyi csata – amelyen Árpád vezér elesett – ezerszázadik évfordulójának, valamint Magyarországi Szent Erzsébet születése nyolcszázadik évfordulójának kíván emléket állítani.

ZORKÓCZY MIKLÓSNÉ LÁZI ÉVA Mesterremek díjas népi iparművész *Egy hazában…* című népviseletes baba kiállítása – mely már csaknem az egész országot bejárta – június 23–án nyílt meg Békés megyében Dévaványán a Múzeumban (Széchenyi utca 8.) A kiállítást – mint már oly sokszor – Zorkóczy Miklós rendezte. A megnyitó beszédet Kozák Mária, a Jankay Gyűjtemény igazgatója mondta. A kiállítás megtekinthető szeptember végéig.

Pályázat

Árpád-házi Szent Erzsébet Babapályázat

2007-ben ünnepli a világ Árpád-házi Szent Erzsébet születésének 800. évfordulóját. Sárospatak számos rendezvénnyel és programmal emlékezik neves szülöttjére. A sárospataki Árpád-házi Szent Erzsébet Történelmi Társaság ebből az alkalomból felhívással fordul a magyarországi babakészítőkhöz, hogy Szent Erzsébetet megjelenítő babákat készítsenek. Az elkészült alkotásokból kiállítást rendezünk a jubileumi évben megnyílt Szent Erzsébet Házban. A beküldött alkotásokat zsűrizzük. I. díj 20.000 Ft, II. díj 15.000 Ft, III. díj 10.000 Ft. A felhívásra jelentkező minden babakészítő munkáját egy-egy Szent Erzsébetről szóló könyvvel köszönjük meg. Beküldési határidő: 2007. november 1. Cím: Szent Erzsébet Iroda, 3950 Sárospatak, Szent Erzsébet u. 13. Információ: BODNÁR BOGLÁRKA telefon/fax: 47/314–107, e-mail: *spatak@enternet.hu*.

✷

VIII. Országos Történelmi Kosztümös Babakészítő pályázatot hirdet a visegrádi Mátyás Király Művelődési Ház és a Szent György Lovagrend, melyre Mátyás király és udvari népe, Mátyás kortársai elkészítését várják babaalakban. A pályázat eredményhirdetése a Palotajátékok alkalmával a Mátyás Király Múzeumban bemutatásra kerülő kiállításon lesz 2008. júliusában, amelyen valamennyi sikeres pályamunka szerepel. 1., 2. és 3. díjat osztanak ki pénz-, illetve értékes könyvjutalom formájában. A babákat a következő címekre várják: Szent György Lovagrend, 2025 Visegrád Fő út 29., Mátyás Király Művelődési Ház, Széchenyi u. 2.

Társaságunk tervezi viselettörténeti segítség nyújtását mindkét pályázat résztvevőinek segítésére! Gy. E.

Krónika

Győri babarendezvények 2007.

Május 24-én 17 órakor kiosztották a 11. Országos Babakészítési Verseny díjait kategóriánként az alábbiak szerint:

I. Önálló tervezésű, készítésű babák:

I/1. porcelán l. díj: CZIBULÁNÉ CSICSMANN ERZSÉBET: *Tamika – Az első lépések*, 2. díj: OLAJ PÁLNÉ: *Katica és Sára*. I/2. textil l. díj: FOGASNÉ SZITA GABRIELLA: *Varieté hölgyek*, 1. díj: ROCHÁNÉ BÜDY ANNAMÁRIA: *A táltos*, 2. díj: DOMÁNY MÁRIA: *Rúzsa Magdolna*, 3. díj: MIRKNÉ SZELICSÁN HELGA: *Nagymama*, 3. díj: BORDÓS JÓZSEFNÉ: *Fekete Özvegy, a pókasszony.* I/3. kerámia 1. díj: MARTINECZNÉ KISS MÁRTA: *Gyerekszobában*, 2. díj: ROHONCZI ISTVÁNNÉ: *Lili – kislány fehér ruhában*. I/4. papírmasé 1. díj: RÓNAI KATALIN: *Szent Péter kávéház*, 1. díj: BÁNVÖLGYI BEATRIX: *Marylin Manson*, 2. díj: HEGYI TIBORNÉ: *Faludy György*, 2. díj: TÓTH ÁGNES ILONA: *Lakatos Gabriella, Kossuth-díjas táncművész*, 2. díj: TOMPOS ERNŐNÉ: *Sir Winston Churchill*, 3. díj: NÉMETH JÓZSEFNÉ: *Calcuttai Teréz anya.* I/5. egyéb 2. díj: JANKOVITS JUSZTINA: *Albert Einstein*, 2. díj: UJJ JÓZSEFNÉ és UJJ JÓZSEF: *Én és a barátom*. I/6. modellírmassza 1. díj: DR. KEMENES MAGDOLNA: *Nena, mini angyal*, 2. díj: DR. KEMENES MAGDOLNA: *Jack Sparrow kapitány*, 3. díj: SZABÓNÉ BOGNÁR MÁRIA: *Virág, kislány baba*.

II. Kereskedelmi forgalomban kapható, forma után készült babák:

II/1. porcelán 1. díj: WINKLER DOROTTYA: *Dutch Girl and Boy – Holland gyerekek*, 1. díj KARL LEOPOLDINE: Idős *házaspár*, 2. díj: CZIBULÁNÉ CSICSMANN ERZSÉBET: *Harry Potter – és közönségdíjas!*, 3. díj: KILVINGERNÉ BÓDIS CSILLA: Fruzsina, II/3. egyéb reborn babák 1. díj: HELMECI ÉVA: *Ember,* 2. díj: CZIBULÁNÉ CSICSMANN ERZSÉBET: *Kék felső ruhás csecsemő*, 3.díj: DR. KEMENES MAGDOLNA: *Lili, alvó kislány kendővel*.

III. Viselet:

III/1. Népviselet 1. díj: NAGYNÉ KOLUMBÁN ZSUZSANNA: *Háromlábú pusztavámi fababa*, 1. díj: TÓTÁNÉ PETHŐ RÓZSA: *Jász nő fátyolos főkötőben, jászkiséri kisbundában*, 2. díj: GÁLNÉ PARAY JÚLIA GYÖNGYI: *Fiatal menyecske a századfordulón*, 3. díj: ORBÁNNÉ BALOGH KATALIN: *Kati baba – széki viseletben*. III/2. Történelmi viselet 1. díj: KINCSES ZSUZSANNA: *Esterházy Anna*, 2. díj. CSIKÓS ÉVA: *Reneszánsz viseletek*. III/3. Egyéb 1. díj: MARSHALLNÉ KOMÉTH ZITA: *Biedermeier öltözet*, 2. díj: HEGYI TIBORNÉ: *Róza baba kalotaszegi viseletben*, 3. díj: LÉB ZSUZSA: *Mosható, fésülhető babaparókák*.

IV. Játékbabák: 1. díj: TÖRÖK EMŐKE: *Panni és Peti ruhatára*, 2. díj: SZABÓNÉ BOGNÁR MÁRIA: *Textilbaba*, 3. díj: DR. KEMENES MAGDOLNA: *Shay, néger csecsemő*.

V. Babavilág: 1. díj: SKULTÉTI ORSOLYA: *Az Arany Ürü, angol hentesüzlet a XIX. század elejéről*, 2. díj: - 3. díj: RADICSNÉ CSEH ANIKÓ: *Kenyérbolt*.

VI. Életképek: 1. díj: UJJ JÓZSEFNÉ és UJJ JÓZSEF: *Jancsi és Juliska*, 2. díj: RÁTZ GYÖRGYNÉ: *Aratás kékfestőben*, 3. díj: TARNAVÖLGYINÉ ORCZI BERNADETT: *Anyák napjára*, 3. díj: KISS SÁNDORNÉ: *Parasztok*.

VII. Ifjúsági kategória (12–18 év): 1. díj: MAGYAR LILI: *Kacsasor*, 1. díj: KISS RITA: *Soma*.

VIII. Mackó kategória: 1. díj: FOGASNÉ SZITA GABRIELLA: *Torkos Béles*, 2. díj: SZABÓNÉ BOGNÁR MÁRIA: *Barna maci csuklyás kabátban*, 2. díj: SIMON KRISZTA: *Testvérek*, 3.díj: JÁVORKA TÜNDE: *Uzsonna a réten*, *Mackó és Nyúl*, 3. díj: MEZEI BOGLÁRKA: *Apa és fia*.

A **Kiss Áron Magyar Játék Társaság** díjai a játékra leginkább alkalmas alkotások számára: TÖRÖK EMŐKE: *Panni és Peti ruhatára*, TAKÁCS KRISZTINA: *Waldorf-szerű színes babák*, BORDÓS JÓZSEFNÉ: *Mackómama és a bocsok*, HERENDI JÁVORKA TÜNDE: *Uzsonna a réten*, *Mackó és Nyúl*, POLGÁRI GYÖRGYI: *Kreatív utazás játék*.

A **Magyar Bababarátok Egyesületének** különdíját– amely életműdíj – TÖRÖK EMŐKE nyerte el.

A **DR. KOVÁCS JÁNOSNÉ MARIKA** által alapított díj a legkiemelkedőbb népviseletes babakészítőnek, KOVÁCS NIMRÓD által kiegészítve: NAGYNÉ KOLUMBÁN ZSUZSANNA.

Zichy-palota
9022 Győr, Liszt F. utca 20.
Telefon/fax: 96/320–289, 311–316
E-mail: *info@zichypalota.hu*

Az elsődíjasok megkapták NAGY JUDIT iparművész által tervezett aranyszínű kerámia szobrocskát. A második és harmadik díjasok azonban az idén szűkös anyagi keretek miatt sajnos, csak oklevélben részesültek. Ezt kívánta orvosolni a Társaság, a Bababarát egyesület kiváló Tagja, a győri Babaklub vezető egyénisége, aki saját költségére ajánlotta fel második és harmadik díjak tárgyi jutalmának beszerzését. Végül a második díjak serlegeit fedezte Ő, a harmadik díjakat a Bababarát Egyesület vállalta magára. A pótlólagos díjkiosztásra a 11. Közép-európai Babakonferencián került sor, nagy sikerrel. Tisztelet az áldozatvállaló Tagtársunknak – aki egy szép csokor virág formájában kapta meg a díjkiosztás alkalmával a tiszteletet.

A babapályázat idén is kitűnő eredményt hozott, mégis, valamivel kevesebb baba érkezett a korábbi évekhez képest. Ehhez hozzájárulhatott *Forgónkkal* kiküldött meghívó füzet késedelmes eljuttatása, amiért ezúton is elnézést kérünk. Másrészt azonban az alapvető információk már a 2006/3. *Forgóból* rendelkezésre álltak a győri rendezvényekkel – így a pályázattal – kapcsolatban. Nagyszerű alkotások születtek „korunk hőseiről", akik között – meglepetésünkre – egyetlen színésszel sem találkozunk, sőt politikussal is csak a megelőző generációkból. Láthatóan nagy szerepet játszott a média a megbabásított személyek kiválasztásában, bár nem kizárólagosan, hiszen a médiasztár Rúzsa Magdi, Soma, a gyermekregény-bálvány Harry Potter mellett olyan köztiszteletben álló személlyel is találkozhattunk, mint kalkuttai Teréz anya.

Háttérbe szorultak a textilbabák az elmúlt évekkel szemben, reméljük, ez nem tartós tendencia. Hiszen a textilbabák terén alkottak a hazai babakészítők nagyot az előző években, ezek megformálásában nyilvánult meg igazán kreativitásuk! Hadd maradjon a győri kiállítás a textilbaba-készítés igazi centruma!

TÓTÁNÉ PETHŐ RÓZSA nemezbabáit évről-évre megcsodáljuk a győri kiállításokon, de gyűjteményes kiállítását e városban még nem láthatták. Szolnokon a Damjanich János múzeumban 2006. őszén bemutatott gyűjteményes kiállítása adott csak körképet gazdag művészetéről. Igazi szenzáció volt legkiválóbb műveinek bemutatása itt.

Gy.E.

***Babavilág* címmel rendezett** kiállítást május 13-tól június 10-ig a Heves Megyei Népművészeti Egyesület Egerben, a Bartakovics Béla Művelődési Központban. A megnyitó beszédet e beszámoló írója mondta. Babagyűjtők és babakészítők adtak találkozót egymásnak azzal a céllal, hogy a gyermeknap alkalmával örömet szerezzenek azoknak, akik mégiscsak a legjobban szeretik a babákat: a gyerekeknek.

BOZSÓ LÁSZLÓNÉ csodálatos babagyűjteményéből franciababákat mutatott be. Ő nemcsak gyűjti, de javítja is ezeket a törékeny, finom babákat, „babaklinikát" tart fönn. ALAGYI JÁNOSNÉ népviseletes babákat készít, de óriási babagyűjteménye is van. Itt most egy különleges műfajjal mutatkozott be, az emléktárgynak készített ún. *souvenir babákkal*. Ezeknél a babáknál – a népviseletes babákkal szemben – a hitelesség másodlagos, az adott ország, vagy táj viseletének karakterét, jellegét tükrözik. A világ minden táján készítik Lappföldtől Thaiföldig. SZAKÁCSNÉ MÉSZÁROS MAGDA népi iparművész és LOVÁSZNÉ JUHÁSZ RITA népi iparművész, a Népművészet Ifjú Mestere palóc babagyűjteményt működtet Mátrafüreden. Teljesen hiteles viseletbe öltöztetett babáik a Palócföld minden jellegzetes viseletét bemutatják. Emellett Rita történelmi viseletekbe öltöztetett babákat is készít. Ezekből is láthattunk néhányat. MARUZSNÉ KOVÁCS ÉVA népi iparművész Magyarország több tájegységének viseletét dolgozta fel. Ezek mellett nagyon sok kedves, játékos figurát, koboldot, kócos, puha kisbabákat is hozott a kiállításra. SOMFAI TIBORNÉ, aki évtizedek óta vezet gyermektáborokat, hagyományos népi gyermekjátékszereket készít. Rongyból, csuhéból, gyékényből, dióhéjból készített egyszerű, kedves játékszereit nagyon szeretik a gyerekek, akik maguk is elsajátítják ezek készítését. OROSZ FERENCNÉ foltvarró különleges, kedves rongybabákat varr. MEZEI BOGLÁRKA sokoldalú alkotó. Kedves, kócos babái hintáznak, játszanak, szinte élnek. Mesefigurái országos pályázatokon nyertek díjakat. SCHNÉMANNÉ MORVAY RENI Waldorf babákat készít. A kiállításon vidám country-babákkal mutatkozott be. A babák mellől nem hiányozhattak a bababútorok sem. A finom vonalú, egyszerű bölcső, babaágy CZIPÓ TAMÁS fajáték készítő munkája.

Cs. Schwalm Edit néprajzkutató, Eger

A játék- és díszbabák története, készítése Magyarországon.

Ismertető a Pécsi Tudományegyetem Néprajz-Kulturális Antropológia Tanszékére írt szakdolgozatomról.

A babák, a babaruha-készítés iránti vonzalmam még kislány koromból ered. Édesanyám útmutatása nyomán rengeteg ruhát varrtam, kötöttem, horgoltam babáimnak, s ezt a vonzalmat csak fokozta az a csodálatos érzés, büszkeség, ami az első textilből, majd utóbb papírmasé és textil párosításából született babáim egyéniségeinek, karaktereinek formálódása során töltött el.

A babakészítés során született meg bennem a késztetés, hogy alaposabban is foglalkozzam a „babaológia" különféle tárgyköreivel; s egyetemi tanulmányaim utolsó éveire egyre inkább kikristályosodott, hogy „a baba" méltó témája lehetne egy néprajzos szakdolgozatnak. A kutatás, adatgyűjtés során múzeumokat, babakiállításokat látogattam, részt vettem a győri Babakonferencián, Róza baba programon, megismerkedtem babásokkal, vagyis belecsöppentem a „babások világába".

Míg az érzékelhető fellendülés, a babakonferenciák, kiállítások szervezése, a baba téma napjainkra jellemző szervezett pártolása ösztönzően hat a babák készítésére, addig a témával foglalkozó szakirodalom gyarapodása csak csekély mértékű hazánkban. Igaz, hogy több szakértő is megírt, feldolgozott egy-egy résztémát, és számos olyan kötet látott napvilágot, mely a falusi gyermek életével foglalkozik, és így a játékszerekre, a gyermekek maga készítette játékeszközeire vonatkozó tényanyaggal, kutatással is szolgál, részletes játékkatasztereket tartalmaz. Mégis, ha valaki kifejezetten a játék- és népviseletes babákról, illetve azok készítőiről szeretne tájékozódni, vagy akár egy dolgozatot írni, akkor nehéz helyzetbe kerül, mert az ehhez szükséges háttéranyag nincs összeállítva. Egy-egy tanulmányon kívül innen-onnan kell összecsipegetni az információkat, mivel a témával foglalkozó szakértők tollából—sajnos—nem született, születik annyi a babával kapcsolatos írás, mint amennyi kellene.

Ez okból kifolyólag dolgozatomat a játék- és népviseleti babákról, babakészítőkről szóló összefoglaló munkának szántam, tájékoztatást nyújtva mindarról, amit ma Magyarországon erről a témáról tudni lehet.

A játékszer-történeti kutatások kezdeteitől induló áttekintésemben—az első tudományos igényű játéktörténeti munkák felsorolása mellett—nagy hangsúlyt fektettem a baba szakirodalmának ismertetésére; különös tekintettel a magyar gyermekjáték—s azon belül a játékbaba-kutatás – történetének kiemelkedő alakjai, szerzői által írt baba témájú művekre, tanulmányokra. Bár dolgozatomban nem kívánom kidomborítani a pszichológiai megközelítést, a különböző korokon átívelő különböző babafogalmak áttekintése mellett, a baba a kislányok életében betöltött szerepének vizsgálatával igyekszem mintegy igazolni, hogy miért tekintjük a babákat a játékszerkincs egyik legjelentősebb csoportjának.

Dolgozatom alapvetően két részre oszlik a játék- és díszbabák tekintetében. A babakészítéshez szükséges alapanyagok, a jellegzetes technikák, babatípusok, fontosabb egyedi babakészítők, és a babák iparszerű előállításával foglalkozó gyárak időrendbe állításával igyekszem áttekintést adni a külföldi és hazai babák történetéről.

A dolgozatban hangsúlyos szerepet kap a magyar népviseletes baba. Készítésének történeti múltjáról, a technikai kivitelezés lehetőségeiről szólva – a népviseleti babák minősítésére, zsűrizésére is kitérve—bemutatásra kerül egy népi iparművészeti szakág: a népviseletes babakészítők mestersége. Egy szakmai mélyinterjú kapcsán pedig egy kiemelkedő mai magyar babakészítő népi iparművész, ZORKÓCZY MIKLÓSNÉ LÁZI ÉVA vall életútjáról, mesterségéről, hivatásáról, a viseletekre vonatkozó előmunkálatairól, a babakészítés technikájáról, az elért eredményekről, célokról, vágyakról, művészetről, de megismerhetjük véleményét többek között a mai magyar népviseletes babakínálatról is.

A dolgozat zárásaként a jelentősebb játék- és babagyűjteménnyel rendelkező magyar múzeumokról, kiállításokról, társaságokról, a magyarországi intézményes „babás" világról nyújtok rövid áttekintést.

Munkám során igyekeztem teljességre, igényességre törekedni, de az írás közben felhalmozódó élmények, tapasztalatok ráébresztettek a téma sokoldalúságára; s a pécsi

Tanszék tanárai körében keltett lelkesedés is arra ösztönöz, hogy folytassam kutatásaimat a baba témában. Hiszen a gazdag múlttal rendelkező babák jövője a mai babás nemzedék kezében van!

Ezúton is szeretnék köszönetet mondani DR. GYÖRGYI ERZSÉBET néprajzkutatónak, valamint Zorkóczy Miklósné Lázi Éva babakészítő népi iparművésznek a dolgozat elkészítésében nyújtott segítségükért, útmutató tanácsaikért és nem utolsósorban lelkes hozzáállásukért.

Salamon Eszter
salamoneszterke@freemail.hu

Játékfesztivál Endrefalván

Még nem késő, tessenek végre odatekinteni a csöpp nógrádi falu gyönyörű kezdeményezésére! Idén, ezen a júliusba átmenő hétvégén, már a második játékfesztivált rendezték meg Endrefalván. Ha figyelembe vesszük, menynyire nincs pénz manapság a kultúrára (se), csak csodálkozni lehet a helyiek akaratán, szorgalmán, hogy egy kis színt lopjanak a falu gyermekeinek életébe.

A tavalyi fesztivál leírása és képei még mindig megtalálhatók a Kiss Áron Magyar Játéktársaság honlapján *(www.kamjt.hu),* de állíthatom, az idei kiállítások semmiben sem maradnak el a tavalyi mögött. A Néprajzi Múzeum küldött anyagot, amelyben a hajdani szegény gyermekek játékait mutatják be. A Váczi Gyula Alapfokú Művészetoktatási Intézmény salgótarjáni székhelyű *Aranyosok* bábcsoportja állított ki igazán „aranyos", változatos és szép, néha groteszk bábokat. Van sokszínű *Népek babái* kiállítás is, Perutól Japánig, babákkal és egyéb apró tárgyakkal. Hanem a legszebb a *Felvidéki magyar viseletek babákon* címmel bemutatott, csodálatos, precíz, rengeteg munkát felemésztő kis babasereg. Ugyancsak Szlovákiából, a kékkői várból idén indiai babák látogattak át hozzánk, kis egzotikumot csempészve mindennapjainkba.

Kint a sátrakban idén is lehetett gyöngyöt fűzni, népi játékokat kipróbálni. Volt papírmakett amit ragasztani lehetett, voltak kis, könnyen, helyben elkészíthető papírjátékok, amiket időnként el-elkapott a szél. Emellett voltak megvásárolható, gyönyörű és biztonságos fajátékok kicsi gyermekeknek, fából készült – és mellesleg szépséges – logikai és ügyességi játékok a nagyobbaknak, volt mézeskalács, bőrből vagy gyöngyből készült ékszerek, szóval: mi szem-szájnak ingere. Mindezekben viszont azt tartottam a legszebbnek, hogy sehol egy bóvli, műanyag vacak, itt minden kézműves munka volt, apró műremek. A régi világ-beli népművelő megnyalhatta volna a tíz ujját, és ha még van ma ilyen szakma, ha még törődik valaki a tömegek ízlésének esetleges formálásával, na, az is megnyalhatná az ujjait.

Ha egyáltalán észrevették volna már Endrefalva törekvő igyekezetét. De talán még nem késő!

Maruzs Éva

Miért is nem jelent meg a Társaság Endrefalván? Mert nem kapott értesítést! Tehát: ha a hegy nem megy Mohamedhez, jövőre Mohamed megy a hegyhez! (A szerk.)

A kis hercegnő

Bababarátok számára mindig vonzóak voltak a portrébabák. A 19. században sok maséfejű portrébaba készült ismert személyiségekről, nem ritkán karikírozva. Gyönyörű angol viaszbabákat is ismerünk – egy-két darabot – amelyek Viktória angol királynőt és gyermekeit ábrázolják. A 20. század biszkvitfejű babái között is akadnak fejedelmi családok gyermekeiről készült portrébabák. A Schoenau és Hoffmeister babagyár Erzsébet hercegnőről – a mostani II. Erzsébet királynőről – mintáztatott fejecskét, ezek, ha nem is gyakoriak, mégsem lehet őket kis szériásoknak nevezni. Sokkal limitáltabb egy másik hercegnőről készült baba, amelynek példányait úgyszólván csak Hollandiában lehet fellelni. Az ábrázolt a későbbi Julianna holland királynő, akiről édesanyja, Vilma királynő vett fel fényképet 1911-ben, amikor a kis hercegnő két és fél éves volt. A baba – bár valószínűleg csak fénykép alapján készült – remekül visszaadja a komoly kislány egyéniségét. A biszkvit fejnek modellált haja van, benne kék szalag és szeme ún. intaglio-szem, tehát bemélyített és nem beillesztett üveg. A gyártó a Gebrüder Heubach-féle cég, amelynek porcelánüzeme a thüringiai Lichte városkában volt. A Heubach testvérek termékei között sok ilyen módon kivitelezett széria van, színvonaluk magasabb, mint a család

másik ága által üzemeltetett köppelsdorfi gyáréi. Az, hogy kisszériás modell, valószínűvé teszi, hogy a királynő ajándékozta a babákat, és ezek ritkán lépték át Hollandia határait.

Moskovszky Éva

Portrébabákra szép példákat találunk Caroline Goodfellow: Ezerarcú babakönyvében *(Bp. é.n.), fordította Moskovszky Éva. (A szerk.)*

Egy szobrász,
aki szégyellte gyermekeit

A huszadik század elején nagy változásokon ment át a porcelánfejű baba stílusa. A kedves, de meglehetősen banális babaprofilok között feltűntek az ún. karakterbabák. A thüringiai babagyártásnak két nagy központja volt: Sonneberg és Waltershausen. Az itteni babagyárak a tartomány porcelángyáraiban megrendelésre készítették a biszkvitfejeket. A waltershauseni Kämmer és Reinhardt babagyár 1908-ban dobta piacra 100-as modelljét, egy élethű, mosolygó kisgyermeket. A fejecske egyes állításokkal ellentétben nem hathetes, hanem hat hónapos bébi után készült. Az meg teljesen a legendák világába tartozik, hogy a modell II. Vilmos császár volt kiskorában. A baba megjelenésekor őfelsége már többszörös nagypapa volt…

Szépnek nem lehet mondani a csecsemőt és az Egyesült Államokban nagyobb sikere volt, mint szülőhazájában. A 100-as modellt azután követte a 101-es és így tovább 120-ig. A nyakukba nyomott számon kívül már annakidején keresztnevükről voltak ismeretesek – igaz, hogy egy paróka segítségével Hansból Gretét lehetett varázsolni…Érthetetlen, hogy egy német szaklapban 1914-ben úgy írnak a szériáról, mint a művészek és gyárosok nagy eltévelyedéséről. Ma rajonganak értük a gyűjtők, aukciókon csúcsárakat érnek el.

Születésüket homály lengte körül, a babagyár úgy reklámozta őket, hogy „egy neves berlini szobrász" modellálta a fejeket. Akkoriban azonban egy szobrász sem vállalta az apaságot. Még hogy egy neves művészt úgy tartsanak számon, mint babafej-csinálót! Nyolcvan évnek kellett eltelnie, amíg fény derült a rejtélyre. Egy berlini diáklány disszertációban feldolgozta ARTHUR LEWIN-FUNCKE professzor munkásságát, és ebben segítségére voltak a művész még élő, idős gyermekei. Az 1866-ban született művész, aki apja neve mellé édesanyjáét is felvette, Olaszországban, Berlinben és Párizsban tanult. Berlinben nyitotta meg műtermét és iskoláját, ahol élő modell után mintáztatott. Baráti körébe tartoztak LOVIS CORINTH és MAX SLEVOGT festőművészek, valamint MAX KRUSE – Käthe asszony későbbi férje. Fincke-Lewin szobrait a New-York-i Metropolitan Museum, Berlin, Frankfurt és Erfurt múzeumai őrzik, számos művét a császári ház vásárolta meg. Egy ilyen művész számára a babamodellálás lealacsonyító pénzkeresési forrásnak tűnt…

Sajátságos, hogy emlékét most éppen emiatt őrzik a bababarátok. A professzor kéziratos feljegyzéseiben az áll, hogy Reinhardt úrtól egy hat hónapos csecsemőt ábrázoló szobra reprodukciójáért 500 márkát kapott. Mely babák származnak még Lewin-Funcke kezétől? Minden bizonnyal a 101-es szám, Peter/Marie. A 102-es szám modelljét még 1898-ban készítette a művész. Későbbi kutatások kiderítették, hogy egyes babák saját gyermekeit ábrázolják, sőt rátaláltak a 100-as bébi szoborfejecskéjére, és az ez után készült baba prototípusára. A művész gyermekeinek fogalmuk sem volt, hogy mivel játszottak ők, majd gyermekeik is. Egyenesen csoda, hogy a baba ezt túlélte… Az egyik legkedvesebb baba azonban a gyár saját modellőrjének terméke, aki nem végzett művészileg alacsonyabb szintű munkát és a gyáros unokáját, Hans Reinhardtot ábrázolja. A fiúcskának egy duzzogó kifejezésű fényképe fennmaradt – az azonosság kétségtelen. Furcsa története van az egyik, nagyon ritka modellnek. A feltűnésekor egy nála nagyobb méretű, felnőtt arányú testre volt szerelve, dadusnak öltöztetve. Volt rajta egy kis tűzrepedés, sőt pici csorbulás is, ennek ellenére fantasztikus árat ért el az aukción. Később kiderült, hogy a modell a professzor egy kis unokaöccsét, HEINZ BUKOWITZOT ábrázolja, a pufók kisfiúból némi mesterkedés útján lett dundi dadus.

A Fehérvári Babaház több babát is őriz a „100-as sorozatból", a bébit tejeskávé-színben, Hansot szőke parókával, zöld bársonyruhában és a két kicsikét: Mariet és Waltert. A látogatók, kicsik és nagyok, nem tartják őket „a művészek és gyárosok nagy eltévelyedéseinek"…

Moskovszky Éva

Jenny Lind babák papírból és porcelánból

A Washingtonban megjelenő Doll News című babafolyóirat minden száma tartalmaz az újság lapjainál keményebb papíron egy kivehető ívet, amelyre papírbaba van nyomtatva, hozzá tartozó ruhákkal. Ahol kislány van a családban, biztosan kivágja az öltöztethető babákat. A periodika legújabb száma egy Jenny Lind papírbabát közöl három ruhával. A művésznő, SANRDRA VANDERPOOL, egy régi papírbaba nyomán készítette Jennyt.

Írja, hogy csak a ruhák tekintetében követte mintaképeit, az idealizált papír-Jennyket és az énekesnő arcát egy korabeli fénykép nyomán rajzolta meg… „A katonai egyenruha a kedvencem" – írja – „mert olyan egyszerű. Az elegáns ruhákat akkor is viselhette volna, ha nincs színpadon."

Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy felismertük, melyik operában szerepelt Jenny ilyen egyenruha-felsőben, sötét, bő midiszoknyában, a vállán átvetett dobbal. Valamikor nagysikerű darab volt GAETANO DONIZETTINEK *Az ezred lánya* című 1840-ben írt vígoperája, amely most már emberemlékezet óta nem szerepelt a hazai színpadokon. (Az 1950-es években nagysikerű filmként a mozikban ismerhette meg a közönség. *A szerk.*) Főhősnője árva lányka, akit egy ezred nevel fel féltő szeretettel, mint dobos lesz az ezred kis katonája, amíg csak meg nem találja hozzáillő párját.

Jenny Lind minden idők egyik legcsodálatosabb hangjának volt birtokában. 1820-ban született Stockholmban, 1838-ban debütált a Bűvös vadász Agátájának szerepében. Ezután Párizsba ment, ahol néhány hónapig egy kitűnő tanárnál tanult. Amikor azonban a

jelentéktelen külsejű, egyszerűen öltözött fiatal lány az Operában jelentkezett próbaénekléssre, az igazgató meg sem hallgatta. „Párizsban sohasem fogok énekelni, akárhogyan kérnek is" – mondta a lányka és szavához hű maradt. Európa minden fővárosában a közönség magán kívül ünnepelte a „svéd csalogányt", aki fiatalon visszavonult a színpadtól, de amerikai túrái alatt mint dal- és oratórium énekesnő még évtizedekig gyönyörködtette hallgatóit különleges kvalitású szopránjával. Az Egyesült Államokban. szerzett bevételeiből óriási összegű jótékony célú alapítványt létesített szülővárosában.

ANDERSENHEZ barátság fűzte, az énekesnő vonásait viseli a dán meseíró egyik regényének (*Kun en Spillemand*) hősnője, a könyv magyarul az ifjúság számára átdolgozott kiadásban *Krisztián, a hegedűs* címen jelent meg.

Egy budapesti gyűjteményben van egy 19 cm-es fényes porcelánfejű, -kezű, -lábú baba, nyersselyemből varrott testtel. Ruhája korhű, de nem korabeli. A szakkönyvek Jenny Lind babának határozzák meg. DOROTHY COLEMAN is megerősítette az azonosítást. Azon ne akadjon fel senki, hogy a szőke Jenny babaváltozatban fekete hajat visel, akárcsak a szintén szőke hajú Eugénia császárné: porcelánból könnyebb volt fekete hajat készíteni. Sok Jenny Lind baba látott napvilágot a 19. század derekán, kérdés, mennyi maradt meg és ezekből mennyit sikerült azonosítani. Írásunk a Jenny-babák révén tiszteleg egy csodálatos művésznő, nagylelkű asszony emléke előtt is.

Moskvszky Éva

Garabonciás talányok

A Garabonciás együttes a nemrégen zárult tanévben számos rejtvénnyel, *talánnyal* állt azok elé a gyerekek elé, akik az együttes

Ókori mesék, Madár Eszter rajza

munkájának mérföldköveit jelentő műsoraikat ismerhették.

Az együttes könnyedén válogatott tucatnyi műsorából a rejtvény rovat számára. Az ókori állatmeséktől számos reneszánsz esemény felidézéséig, a barokk cicomás rögtönzésektől a rokokó helyzetjátékokig pásztázó *talányok* „felpörgetett időutazásnak" tűntek.

Ezt az iramot követte a talány-búcsúztató virtusjáték, melyre több fővárosi iskola csapata és a szorgalmas rejtvényfejtők meghívást kaptak. A látványos vetélkedőt TARCSA ZOLTÁN pantomim művész vezette, történelmi események játék-képeit vetítve, a garabonciások „élő" mini-bemutatóit szólítva, és a versenyző gyerekeket sokat szerepeltetve. A versenyzők – feladatként – reneszánsz és barokk viseletbe öltözhettek.

Nem maradt el a jól megérdemelt jutalom sem, melyről a szervező Garabonciás Alapítvány gondoskodott. A legjobb csapatteljesítmény jutalma egy-egy valódi reneszánsz viseleti darab volt. Az előttünk álló reneszánsz év farsangján biztosan látjuk majd a csinos ruhadarabokat.

Garabonciás Krónikás

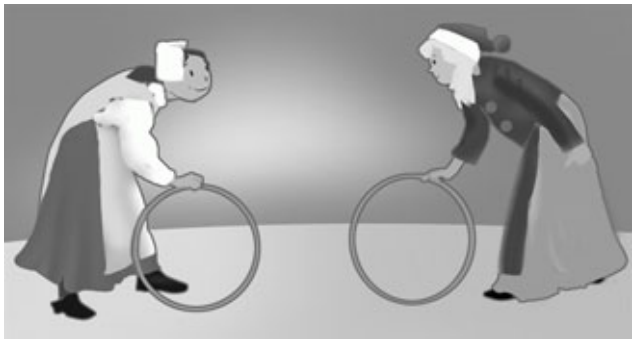

Breughel életre kelt festménye, Madár Eszter rajza

Gratulálunk a sikeres és nagyhatású szervezéshez. Szívesen járultunk hozzá Társaságunk részéről néhány kiadvánnyal az érdemes játékosok megjutalmazásához. (A szerk.)

✷

A *Magyar reformpedagógiai törekvések* című könyvsorozat 5. kötetét – címe: *Hiszek az ifjúságban!* (módszerek, tanárok, diákok az Új Iskolában) – TRENCSÉNYI LÁSZLÓ egyetemi docens, a Magyar Pedagógiai Társaság ügyvezető elnöke mutatta be a Budai Tankönyvcentrumban (Bp. II. Frankel Leó u. 4.) június 20-án 12 órakor. A kötetet szerkesztette: ÁMENT ERZSÉBET neveléstörténész.

✷

***Nagy László** és kora* címmel születésének 150. évfordulója alkalmából az MTA Pedagógia Bizottsága és Neveléstörténeti Albizottsága, a Magyar Pedagógiai Társaság Neveléstörténeti Szakosztálya és az ELTE TÓFK Tudományos Bizottsága *2007. június 22-én* tudományos konferenciát rendezett az ELTE TÓFK épületében. A konferenciát köszöntötte HORTOBÁGYI ISTVÁN főigazgató, főiskolai tanár, ELTE TÓFK. A megnyitó előadást KELEMEN ELEMÉR főiskolai tanár, az MTA Neveléstörténeti Albizottságának tiszteletbeli elnöke tartotta. További előadások: NÉMETH ANDRÁS egyetemi tanár, tanszékvezető, az MTA Neveléstörténeti Albizottságának elnöke: *Nemzetközi reformpedagógiai-gyermektanulmányi törekvések és Nagy László*, PUKÁNSZKY BÉLA egyetemi tanár, rektorhelyettes, az MTA Pedagógiai Bizottságának alelnöke: *A reformpedagógia és Nagy László gyermekképe*, NAGY PÉTER TIBOR tudományos tanácsadó, egyetemi tanár, az Oktatástörténeti Doktori Program vezetője: *Nagy László és nemzedéktársai – a magyar peda-*

gógiai elit a századfordulón. DONÁTH PÉTER egyetemi tanár, tanszékvezető, az ELTE TÓFK Tudományos Bizottságának elnöke: *Adalékok Nagy László pályájához 1918–1922*, RITOÓK PÁLNÉ habilitált egyetemi docens, a Magyar Pszichológiai Társaság elnöke: *A pályaorientáció és a tehetségfejlesztés pszichológiája Nagy László munkásságában*, BOLLÓKNÉ PANYIK ILONA főiskolai tanár: *Nagy László és a tanítóképzés*, ÁMENT ERZSÉBET pedagógiai előadó: *Nagy László és az Új Iskola.*

Információ: *donath@ludens.elte.hu* vagy 1/4878–142.

A konferenciát követően emléktáblát avattak tisztelői és egykori növendékei kezdeményezésére DOMOKOS LÁSZLÓNÉ LÖLLBACH EMMA és az Új Iskola munkatársai emlékére a Fiumei-úti sírkertben. Nagy László sírjánál emléktáblát avattak. Emlékbeszédet mondott KERESZTY ZSUZSA pedagógus, az iskola egykori növendéke. Az egykori tanítvány, GÖNCZ ÁRPÁD indítványára gesztenyefát ültettek. A kegyeletes eseményre a Magyar Pedagógiai Társaság hívott.

✷

A Tojáshímzők Nemzetközi Egyesülete hosszú hétvégi találkozóra hívta össze a tagokat, a Szalajka Panzióba, (Szilvásvárad, Kertalja út 9.) július 19-től 22-ig. A szállásért hímes tojással is lehetett fizetni. A résztvevők tojásdíszítő eszközeiken kívül kész műveket is hoztak, melyekből kiállítást rendeztek az „Orbán Ház"-ban. A kiállításon postán küldött hímes tojásokkal is részt lehetett venni. Kirándulást is tettek kisvonattal a Szalajka-völgybe A szervező, elnök UJVÁRY MÁRIA, Holló László Galéria 3630 Putnok, Rákóczi út 14., telefon: 30/2787–251, e-mail: *ujvary@hermuz.hu*, *tojasdiszitok@gmail.com*.

✷

Kodály Zoltán és a Kiss Áron-i *gyermekjáték hagyomány átörökítése* címmel Játékpedagógiai Fórumot tartott Kiss Áron Tisztelőinek Köre. június 19-én, 10 órakor a Virányos Közösségi Házban (Budapest – Hegyvidék, XII. Szarvas Gábor u. 8/c). A Magyar Örökség Díjjal kitüntetett Csillagszemű Gyermek Tánc Együttes táncbemutatója – TÍMÁR BÖSKE táncművész, koreográfus művészeti vezetésével – után Legkedvesebb játékaink címmel a XII. kerületi önkormányzati óvodák játékszer bemutatóját (szóban és alkalmi kiállítás formájában) szervezte és moderálta: MAJOR ARANKA, a Zugliget Óvoda vezetője. A Pro Ludo (A játékért) díjat, Meleda-típusú ezüst emlékgyűrűt – nyolcadik alkalommal – SZENTIVÁNYI TIBOR művelődéstörténész, díjalapító OROSZ ISTVÁN kecskeméti származású grafikusművésznek adta át. A díj célja, hogy a hazai és Közép-európai játék- és játszáskultúra magas színvonalú művelőit méltó elismerésben részesítse. Orosz Istvánt a méltatás kiváló grafikusművésznek nevezte, aki munkáival nem csak élményt ad, gyönyörködtet és örömet szerez, hanem játékosságával is hat. Továbbfejlesztette az olyan nagy művészek technikáját, mint ESCHER, PENROSE vagy REUTERSVAERD, gazdag mondanivalójú művei rafináltabbak, szellemesebbek és egyben élvezetesebbek az előfutárok törekvéseinél. DR. LACKÓNÉ PÁLFI ALOJZIA főiskolai docens (Kecskeméti Főiskola) *Áttekintés Kodály Zoltán gyermekdal- és játék kutatásainak forrásvidékéről* címmel tartott előadást.

A résztvevők – a Kiss Áron-i család leszármazottai, a Magyar Pedagógiai Társaság, Porcsalma község Önkormányzata, Porcsalma Református Egyházközsége, valamint Kiss Áron Tisztelői Körének képviselői megkoszorúzták Kiss Áron emléktábláját, beszédet mondott: JOÓB ÁRPÁD, a Nyíregyházi Főiskola Ének-Zene Tanszékének vezetője. A rendezvény: a Lilliput Közhasznú Egyesület és Budapest–Hegyvidék, XII. kerület Önkormányzata támogatásával jött létre.

Gombfoci varázs

A gombfocitól a szektorlabdáig – játékból sport

A Pannónia Kulturális Központ (8220 Balatonalmádi, Városháza tér 4.) és a Magyar Szektorlabda Szövetség az Almádi Nyári Fesztivál Tanévzáró Hétvége keretében június 15–17-én nyílt gombfoci és meghívásos szektorlabda bajnokságot rendezett. *A gombfoci története* című kamarakiállítás megnyitójával vette kezdetét a három napos rendezvény, melyen DR. SÁRKÁNY MIHÁLY szociálantropológus, tudományos osztályvezető mondott megnyitó beszédet FELBER GYULA képviselő és DR. GRÁFIK IMRE néprajzkutató köszöntő szavait követően.

Levélhullás

Tisztelt Tagtársak, Bababarátok, Babagyűjtők, Nagymamák, Nagypapák!

A *Forgó* előző számában már beszámoltam arról a kezdeményezésről, hogy a Lonka mesekönyvekkel kapcsolatosan folyamatosan foglalkoztatni próbáljuk a gyerekeket. Ezzel a módszerrel szeretnénk egyre nagyobb olvasótábort szerezni ennek a nagyon kedves könyvnek, és rámutatni arra, hogy milyen sokat számít az, ha folyamatos a kapcsolat a kiadó, a könyvek, és az olvasótábor közt.

Mivel a könyvnek saját (az angol nyelvű mellett), magyar nyelvű honlapja is van, az ott található hírlevél által tájékozódhat mindenki a legújabb eseményekről, amelyek Lonkával kapcsolatosak. Kézműves foglalkozások, új könyvek, pályázatok stb.

A kiadó vezetője, JANZEN FRIGYES a minap azzal az ötlettel állt elő, hogy ne csak a budapesti gyerekeknek legyen lehetőségük kézművesség kapcsán kapcsolatba kerülni Lonkával, hanem, mindenkinek, akinek az internet rendelkezésére áll, és a hírlevélre feliratkozik. (A hírlevélre bárki feliratkozhat.) Az ő ötlete alapján készített programom nyomán indul el, július elején, kilenc héten át, az online „babakészítő tanfolyam", amelynek célja, hogy nyáron, a gyerekek szabadidejében feladatokat adjon. (Így, most már az egész ország területén be lehet kapcsolódni.)

A feladatok egyszerűek. Úgy terveztem, hogy (szülői, nagyszülői segítséggel még egy óvodás is), egy általános iskolás gyermek, a leírás és a képek alapján könnyedén elkészíthesse a maga Lonkáját, amellyel már játszani is tud.

Fontos szempontként kezeltem, hogy olyan eszközöket használjunk a babakészítéshez, amelyek általában a háztartásokban megtalálhatóak. Ha mégsem, akkor könnyen beszerezhetőek, nem balesetveszélyesek, s amelyek megtaníthatják a gyermekeket arra, hogy mindenből lehet valamit készíteni, és nem kell azért a játékboltba menni, ha olyan játékot szeretnének, amellyel szívesen játszanak.

Az első két hétben „babzsák" Lonka, a második két hétben „tölcsérbáb" Lonka, a harmadik két hétben „ceruzavédő" Lonka készül majd. Minden egyes anyag és eszköz feltüntetett és lefényképezett, ugyanúgy, mint a munkamenet és a lépésenkénti eredmény, valamint a végeredmény, különböző variációi is. A többi legyen meglepetés. Még sok variáció és ötlet van a fejemben, és a kezemben, amelyet szeretnék megvalósítani.

Ősszel ugyancsak a kiadó kezdeményezésére országos rajzpályázat lesz a Lonka könyvekkel kapcsolatosan *(www.lonka.hu)*.

Rónai Katalin

Kedves Erzsébet!

… további szép nyarat kívánok, és, ha lesz történet, jelentkezem. Most majd a kapolcsi napra leszek kíváncsi, amely július 29-én lesz, és biztos nagyon sok gyerek fog leülni hozzánk babát készíteni. Most tölcsérbábként fog megjelenni Lonka. Eddig pálcás báb volt, de a cérnagyár jóvoltából tudok újítani. Nézd te is a *www.lonka.hu*-t, mert már két rész fent van az online babakészítésből, és jövő héten indul az a Lonkakészítés, amely azoknak szól, akik nem tudnak ott lenni Kapolcson, de szeretnének ők is Lonkát készíteni. Ez is egy tölcsérbáb, de kidobásra ítélt anyagokból, amelyekkel otthon a gyerek is szívesen elbabrál, legalábbis reméljük a kiadóval együtt. Vezetek kézművesfoglalkozásokat. Most a héten fakanálbáb készült a X. kerületi napközis tábor 13 gyerekével és egy pedagógusával a múlt héten és jövő héten is dugókból fogunk dolgozni, a Royalból szoktam kuncsorogni nagy mennyiségű dugót, dugókígyónak, dugó-Daninak, dugóállatnak. Hát ilyen híreim vannak. Minden jót

R[ónai]) K[atalin]

Kedves Erzsébet!

Ha mégis sok lenne abból a fránya időből, akkor eltöltéséhez javaslom a *www.grand-illusions.com* honlap optikai játékok rovatát. Nagyon sok videóval dokumentált érdekes játék is található rajta! Jó éjt.

[Kelle] Anti

Én pedig – miután megnézegettem – továbbítom az Olvasókhoz, hadd játszadozzunk minél többen vele, jó szórakozást! *Gy. Erzsébet*

Tagdíj

A társasági tagdíj évi 1000,– Ft, nyugdíjasoknak, diákoknak, munkanélkülieknek 500.– Ft, jogi személyeknek, közösségeknek 2000,– Ft. Tagtársaink a befizetett tagdíj fejében kapják a *Forgót* is! Alapszabályunk értelmében a tagdíj befizetése az első negyedévben esedékes. Aki már befizette: köszönjük! Azt is kérjük, hogy akinek elmaradása lenne: szíveskedjen pótolni. Ha OTP-fiókban adják fel, megtakarítják a postáról a bankba utalás költségét a Társaságnak.

Kérjük, aki teheti, túlfizetéssel járuljon hozzá a Társaság működési költségeihez, esetleg egy általa megválasztott céljához, amelyet módjában áll megszabni. A tagdíjfizetést KISSNÉ SZTRAKA ANNAMÁRIA tartja nyilván, információért, csekkért forduljanak hozzá bizalommal. Kérjük, mellőzzék a rózsaszín postautalvánnyal küldést, legyenek szívesek jelezni, ha csekkre van szükségük, küldjük!

Köszönjük, ha adójuk 1%-át Társaságunknak jutatták! Nagy szükségünk van minden forintjára. Az összegről mihelyt lehet, beszámolunk.

Címváltozás, elérhetőség

Kérjük Tagtársainkat, hogy esetleges címváltozásukat a *Forgó* eredményes kézbesítése érdekében szíveskedjenek személyesen, levelezőlapon, telefonon, faxon vagy e-mailben közölni. Köszönjük, ha megadják e-mail elérhetőségeiket.

Belépési nyilatkozatok

Kérjük, hogy aki nem töltött még ki részletes Belépési Nyilatkozatot – ezt minden Tagtársunk megkapta belépésekor – szíveskedjék kitöltve megküldeni. Érdeklődési körük, elérhetőségeik minél részletesebb megadásával megnövelik a kapcsolattartás lehetőségét a Társasággal. Azt is köszönettel vesszük, ha bármely, a Társaság szempontjából lényeges adatuk megváltozását közlik velünk. Minél pontosabban ismerjük adataikat, annál több további információhoz juthatnak a Társaságtól.

Várjuk írásaikat, híreiket

A *Forgó* következő lapzárta
augusztus 25.
Kérjük írásaikat, valamint a meghívókat, programértesítőket, tájékoztatásokat rendezvényekről, játékos eseményekről, lehetőleg jó előre, hogy minél több előzetes hírt olvashassanak a *Forgóban*. A beérkező híreket rövidesen elhelyezzük a

http://www.kamjt.hu

honlapon is. A *Forgóba* rövid írásokat várunk, a terjedelmesebb gazdagon illusztrált cikkeket honlapunkon tudjuk elhelyezni.

A *Forgóba* szánt írásaikat lemezen vagy e-mailhez csatolt fájlban, *rich text (rtf)* formátumban szíveskedjenek küldeni a *gyorgyie36@t-online.hu* címre.

Keressék fel honlapunkat, amelyen mindig friss összeállítást láthatnak aktuális eseményekről, kiállításokról, rendezvényekről és a múltbeliek adatait, anyagait is megtalálják. A honlapon megjelentetésre szánt híreket, cikkeket juttassák el a *kamjt@netcity.hu* címre is!

Köszönet Támogatóinknak:
a Nemzeti Civil Alapprogramnak, az Oktatási és Kulturális Minisztériumnak, Óbuda–Békásmegyer Önkormányzatának, a Nemzeti Kulturális Alapnak, a Művészeti és Szabadművelődési Alapítványnak, KISS LÁSZLÓNAK (Budapest), az ALK-T Bt-nek (Sashalom), DR. SOMI ILDIKÓ fül-orr-gége szakorvosnak (Cegléd) és utoljára, de nem utolsósorban, az Óbudai Múzeumnak.

***Forgó*, a Kiss Áron Magyar Játék Társaság (KÁMJT) lapja.**
ISSN 1586–1570. Megjelenik negyedévente.
Felelős kiadó: a Társaság soros elnöke; felelős szerkesztő: DR. GYÖRGYI ERZSÉBET.
Címünk**:** 1033 Budapest, Fő tér 1. (Óbudai Múzeum), telefon/fax: **1/439–0292**, fax: **1/315–6193**.
E-mail: ***kamjatek@invitel.hu***, honlap: ***http://www.kamjt.hu***.
További kapcsolattartás: dr. Györgyi Erzsébet, telefon/fax: 1/315–6193, e-mail: *gyorgyie36@t-online.hu*.
KISSNÉ SZTRAKA ANNAMÁRIA, telefon: 1/246–0107, e-mail: *kamjt@netcity.hu, amsztraka@netcity.hu*.
Bankszámlaszámunk: 11702036–20657972, adószámunk: 19039224–1–41.
Ötleteket, javaslatokat szívesen fogadunk!